

ПРАВО

УДК 343.818:243.24(477+410)

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2023.53.32-36>

В. Нестеренко, асп.

nes778731@gmail.com

ORCID ID 0000-0002-6113-6548

Researcher ID Web of Science: HIR-7015-2022

Академія Державної пенітенціарної служби, Чернігів, Україна

**ТРИМАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ДИСЦИПЛІНАРНОМУ
БАТАЛЬЙОНІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ
ПОКАРАННЯ В УКРАЇНІ ТА ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ**

Проведено порівняльно-правовий аналіз порядку й умов виконання та відбування покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні в Україні та покарання у вигляді тримання у військовому виправно-тренувальному центрі у Великій Британії. Правове регулювання відповідальності військовослужбовців за вчинення правопорушень відображено в законах про ЗС та статтях нормативно-правових документів, на кшталт кримінальних кодексів різних держав світу. Стан реформування ЗСУ на тлі збройної агресії російської федерації проти України зумовлює більш ретельний аналіз існуючої системи покарань військовослужбовців за вчинені ними правопорушення, а будь-яке питання, пов'язане з приведенням вітчизняних ЗС до стандартів НАТО підпадає під підвищений інтерес суспільства та має привілейоване значення. Цей порівняльно-правовий аналіз порядку й умов виконання та відбування покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні в Україні та схожому підрозділі Збройних сил країни-члена НАТО надасть науковцям, вітчизняним законотворцям та іншим зацікавленим сторонам об'єктивну інформацію щодо ефективності, якості та існуючих моделей функціонування такого виду покарання. За результатами цього дослідження запропоновано напрямки розвитку дисциплінарного батальйону України, а також заходи виправлення і ресоціалізації засуджених військовослужбовців, що задовольняють потреби самих військовослужбовців і забезпечать захист їхніх прав та інтересів, а також посприяють формуванню в них механізмів правової соціалізації та правослукняної поведінки. Висвітлено позитивні практики виправлення і ресоціалізації військовослужбовців, кількісні показники рецидиву, особливості матеріально-технічної бази військового виправно-тренувального центру у Великій Британії, запропоновано зміни до законодавства, а також варіанти додаткових незалежних суб'єктів моніторингу і контролю за порядком та умовами відбування покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні.

Ключові слова: виправлення, військовий виправно-тренувальний центр, військовослужбовці, дисциплінарний батальйон, кримінальні правопорушення, покарання.

Постановка проблеми. Правове регулювання відповідальності військовослужбовців за вчинення правопорушень відображено в законах про Збройні сили різних держав світу та положеннях нормативно-правових документів, що визначають кримінальну відповідальність військовослужбовців, на кшталт кримінальних кодексів зарубіжних країн. Стан реформування ЗС України на тлі збройної агресії російської федерації проти України зумовлює необхідність більш ретельного аналізу існуючої системи покарань військовослужбовців України за вчинені ними правопорушення, а будь-яке питання, пов'язане з приведенням вітчизняних ЗС до стандартів НАТО, підпадає під прищільну увагу суспільства та має значну актуальність і резонанс.

Відбування покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовцями в Україні є предметом наукового пошуку чималої кількості українських науковців, оскільки воно досить ефективне в системі кримінальних покарань, адже за своїм змістом охоплює ще й виправлення та ресоціалізацію зазначеної категорії осіб. Незважаючи на це, необхідність проведення порівняльно-правового аналізу покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні в Україні та схожому підрозділі Збройних сил країни-члена НАТО надасть науковцям та іншим зацікавленим сторонам уявлення щодо оцінки ефективності такого виду покарання в порівняльно-правовому аспекті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження окремих аспектів покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні присвячено чимало праць науковців, а саме: І. Богатирьова, В. Бугаєва, О. Джужи, Т. Ніколаєнко, А. Овчаренка, О. Сарнавського, Ю. Сокоринського, М. Пузирьова, О. Шкути та інших.

Метою статті є проведення порівняльно-правового аналізу порядку й умов виконання та відбування кримінального покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні в Україні та військовому виправно-тренувальному центрі у Великій Британії (англ. *Military Corrective Training Centre, MCTC*).

Виклад основного матеріалу дослідження. Ще з часів античності філософи використовували порівняльно-правові дослідження законів для пошуку істини. Застосування порівняльно-правового аналізу під час проведення наукових досліджень в юриспруденції дозволяє зіставити правові норми та порівняти порядок та умови відбування і виконання кримінальних покарань. Спираючись на основні методологічні правила порівняльно-правового дослідження, розроблені Ю. Тихомировим, а саме, визначивши об'єкти порівняльного аналізу, застосуємо такі методи, як: історико-системний метод, метод логічного аналізу і метод аналогій та проаналізуємо покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні з МСТС для встановлення відповідності механізмів їхнього функціонування [1, с. 57-58].

Історико-системний метод дозволяє нам вивчити питання становлення та розвитку інституту покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні та МСТС в минулому, його структуру, функції, а також генезис [2, с. 197]. А з іншого боку, логічний аналіз уможливить узагальнити інформацію щодо значення цього виду покарання та його вплив на особу засудженого військовослужбовця. Виконання покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні забезпечується єдиною в Україні унікальною військовою частиною, що має назву 307-й окремий дисциплінарний батальйон Військової служби правопорядку. Функціонує ця військова частина

з 3 вересня 1958 р. Проте на початку свого існування вона мала іншу структуру. На підставі директиви начальника Головного штабу Сухопутних військ Збройних Сил СРСР від 3 вересня 1958 р. у Київському військовому окрузі була сформована 31-ша окрема дисциплінарна рота, яку в 1986 р. було реформовано в окремий дисциплінарний батальйон під впливом збільшення кількості кримінальних правопорушень у військах округу. З початком формування ЗС України, а саме, у 1992 р., батальйон реформували в окрему дисциплінарну частину. Указом Президента України від 5 квітня 1994 року №139/94 було затверджено "Положення про дисциплінарний батальйон у Збройних Силах України". 19 квітня 2002 р. було створено спеціальне правоохоронне формування у складі ЗСУ під назвою "Військова служба правопорядку". У 2003 р., урахувавши перший практичний досвід функціонування Військової служби правопорядку, вносилися деякі корективи у формування органів управління та підрозділів цієї служби, а також здійснювався добір та укомплектування підрозділів відповідними фахівцями, організовувався навчальний процес у Навчальному центрі Військової служби правопорядку, налагоджувалася взаємодія з відповідними органами виконавчої влади, органами військового управління та місцевого самоврядування. У цей період і відбулося перепідпорядкування дисциплінарного батальйону Військовій службі правопорядку [3].

До 2015 р. відбування покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні застосовувалося лише до військовослужбовців строкової служби, порядок його призначення визначався ст. 62 Кримінального кодексу України (КК України), гл. 14 Кримінально-виконавчого кодексу, Положенням про дисциплінарний батальйон у ЗС України та Інструкцією про порядок відбування покарання засуджених військовослужбовців у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні [4–7]. Чинні нормативно-правові акти вже передбачають, що застосування цього виду покарання до військовослужбовців строкової служби можливе лише за кримінальні правопорушення, що не становлять значної суспільної небезпеки, у випадках, передбачених законом, а також у тих випадках, коли суд, з огляду на обставини справи й особистість засудженого, вважатиме доцільним замість позбавлення волі на термін до двох років застосувати покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні на той самий строк. До 2015 р. цей вид покарання був досить обмеженим у застосуванні і можливим тільки стосовно рядового й сержантського складу осіб, які проходять строкову службу, або курсантів військових навчальних закладів, шкіл прапорщиків, мічманів та інших подібних навчальних закладів, у той час як до всіх інших категорій військовослужбовців застосовувалися ті ж покарання, що і до цивільних осіб [8]. Із прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період" від 05.03.2015 р. було внесено зміни до ст. 62 КК України, відповідно до яких розширено перелік категорій осіб, до яких можливе застосування даного покарання, у тому числі: *військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом; осіб офіцерського складу, які проходять кадрову військову службу; осіб офіцерського складу, які проходять військову службу за призовом; військовослужбовців, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період (окрім військовослужбовців-жінок)*. Із набранням чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удоско-

налення окремих питань виконання військового обов'язку та ведення військового обліку" № 1357-IX (ухвалений Верховною Радою 30 березня 2021 р.) було запроваджено новий вид військової служби – військова служба за призовом осіб із числа резервістів в особливий період. А прийнятий Закон України № 1357-IX "Про внесення змін ..." від 30.03.2021 р. вніс зміни до ст. 62 КК України, доповнивши норму таким змістом: *"частину першу ст. 62 після слів "під час мобілізації, на особливий період" доповнити словами "військовослужбовцям, призваним на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період"*. Ці зміни суттєво розширили категорію осіб, до яких застосовується кримінальне покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні [9].

Досліджуючи дане питання, варто зазначити, що Указом Президента України від 21 жовтня 2020 р. № 457/2020 скасовано дію "Положення про дисциплінарний батальйон у Збройних Силах України". А отже, основними нормами права, що регулюють питання виконання покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні в Україні є: ст. 62 КК України "Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців", гл. 14 Кримінально-виконавчого кодексу України "Виконання покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців" та Наказ Міністерства оборони України від 04 червня 2021 р. № 155 "Про затвердження Порядку відбування покарання засуджених військовослужбовців у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні" [4, 5, 10].

Підставою для тримання засуджених військовослужбовців у дисциплінарному батальйоні є вирок суду, що набрав законної сили. Тримання в дисциплінарному батальйоні призначається на термін від 6 до 24 місяців і має за мету виправлення військовослужбовців і запобігання вчиненню ними нових кримінальних правопорушень [11]. Під час відбування покарання в дисциплінарному батальйоні засуджені, незалежно від їхнього військового звання та характеру попередньої служби, перебувають на посадах рядового складу та носять форму одягу і знаки розрізнення, встановлені для зазначеної категорії військовослужбовців. Під час відбування покарання засуджені позбавляються можливості присвоєння чергового військового звання, призначення на вищу посаду або переведення на нове місце служби. Вони залучаються до оплачуваної праці, мають п'ятиденний робочий тиждень, один день для виконання господарських робіт та один вихідний. Засуджені мають право на короткострокові та тривалі побачення, необмежені телефонні розмови, листування, телеграми, посилки та бандеролі. Також їм може бути наданий короткочасний виїзд за межі дисциплінарного батальйону. Окрім того, їм надається право на користування мережею Internet без обмеження в порядку, установленому командиром дисциплінарного батальйону. До засуджених застосовуються такі заходи заохочення: подяка; зняття раніше накладеного дисциплінарного стягнення; надання одного додаткового короткострокового побачення; нагородження цінним подарунком або премією в розмірі місячного грошового забезпечення; зарахування до тих засуджених військовослужбовців, хто виправляється; умовно-дострокове звільнення після відбування не менш як половини строку покарання. А також застосовуються такі дисциплінарні стягнення, як: зауваження; догана; сувора догана; призначення в наряд на роботу – до 5 днів у вільний від роботи і навчання час; арешт із триманням на гауптвахті – до 10 діб; виключення із числа тих, хто виправляється, яке застосовується як захід дисциплінар-

ного впливу, коли всі попередні стягнення не дали позитивного результату [12].

Основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених військовослужбовців є: встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим), суспільно-корисна праця, соціально-виховна робота, громадський вплив, військове навчання. За забезпечення соціально-виховної роботи, якості та ефективності її проведення відповідає заступник командира дисциплінарного батальйону по роботі з особовим складом. За охорону засуджених та дисциплінарного батальйону відповідають військовослужбовці військової служби правопорядку, які входять до складу роти охорони дисциплінарного батальйону [5]. Відповідно до Закону України "Про прокуратуру" нагляд за додержанням законів під час виконання цього покарання здійснює Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері [13].

А тепер розглянемо порядок і умови виконання та відбування покарання у вигляді тримання у військовому виправно-тренувальному центрі Великої Британії, де відбувають покарання військовослужбовці збройних сил Великої Британії. Цей центр є єдиною установою в місті Колчестер, що раніше була табором для військовополонених № 186 і єдиним збереженим військовим закладом із часів закриття острова MCTC Stonecutters Island у Гонконзі в 1976 р. Основи для відновлення MCTC як військового виправно-тренувального центру були закладені в 1983 р., а засуджені переїхали туди в 1986 р. У 1988 р. відбулося офіційне відкриття MCTC Colchester. MCTC є установою, що застосовує виправні заходи щодо персоналу: як до чоловіків, так і до жінок військовослужбовців, Королівських Військово-морських сил, Королівської морської піхоти та Військово-повітряних сил Великої Британії, а також цивільних осіб, засуджених до відбування покарання в MCTC, на яких поширюється дія Закону про збройні сили [14], відповідно до положень "Правил утримання під вартою і відбування покарань" 2009 р. (англ. *The Service Custody and Service of Relevant Sentences Rules*, 2009) [15].

Відповідно до вищезазначених нормативних актів у MCTC утримуються військовослужбовці та цивільні особи, засуджені до відбування покарання від 14 днів до 2 років. Залежно від перспективи подальшого проходження ними служби, їх розподіляють на три категорії:

1) військовослужбовці та працівники Королівських Військово-морських сил (англ. *Royal Navy*), Королівської морської піхоти (англ. *Royal Marines*), британської армії та Військово-повітряних сил Великої Британії (англ. *Royal Air Force*), які відбуватимуть покарання в роті **A** та залишаться на службі після відбуття покарання;

2) військовослужбовці та працівники Королівських Військово-морських сил (англ. *Royal Navy*), Королівської морської піхоти (англ. *Royal Marines*), Британської армії та Військово-повітряних сил Великої Британії (англ. *Royal Air Force*), які відбуватимуть покарання в роті **D** і мають бути звільнені зі служби після відбуття покарання;

3) особи, які утримуються під вартою або очікують результатів розслідування, або очікують розміщення в одній із тюрем Тюремної служби Її Величності (англ. *Her Majesty's Prison Service*), або установи для молодих правопорушників (англ. *Young Offender Institution*).

Затримані зазначених вище категорій утримуються окремо одна від одної протягом усього періоду тримання під вартою та відбування покарання. У MCTC можуть утримуватися до 284 затриманих [16]. На території MCTC функціонує освітнє крило для професійної

підготовки. Це локація зі спорудами, у якій функціонують військові навчальні заклади, оснащені сучасною матеріально-технічною базою. Вони сприяють виправленню і ресоціалізації засуджених. Засоби виправлення і ресоціалізації засуджених для кожної категорії засуджених різні й орієнтовані на їхні потреби. Наприклад, для засуджених категорії **A**, засоби виправлення спрямовані на військовий вишкіл і містять: щорічні військові навчальні випробування; заняття з покращення індивідуальних військових навичок та роботи в команді; курси лідерства; тренування спеціальних навичок; мова та математика (за потреби).

Щодо засуджених категорії **D** засоби виправлення, що застосовуються до них, спрямовані більше на розвиток їхнього потенціалу, самодостатності та відповідальності, забезпечуючи відповідну реабілітаційну підготовку, ніж орієнтовані на подальшу військову службу. Тому для них проводять такі заняття, як: курси маркетингу; проектна робота в місцевій та інших громадах; фермерське господарство; адаптацію до зміни місця проживання; мову та математику (за потреби); профорієнтацію.

Окрім заходів орієнтованих на різні категорії засуджених, MCTC забезпечує тренувальний режим для усіх засуджених, і залежно від строку покарання, включає в себе загальновійськову підготовку, а саме: 14-тижневий тренувальний цикл із військових предметів; однотижневий курс, спрямований на покращення військової дисципліни; щотижневу п'ятигодинну фізичну підготовку; заняття з підвищення стресостійкості; заняття з підвищення безпеки; курси охоронців; експедиції (для тих засуджених, що перебувають в центрі більше року); спільний курс для охоронців та засуджених щоб усунути усі можливі конфлікти між ними. Більше того, освітній центр при MCTC надає ще більше можливостей для навчання засуджених, включаючи комп'ютерні курси, бібліотеку, автомайстерню тощо [17].

Нагляд за додержанням законів під час відбування покарання в MCTC здійснює незалежна моніторингова рада, що складається з цивільних осіб, які не мають жодного стосунку до MCTC, та одного члена правління, офіцера у відставці з однієї зі структур, що входять до збройних сил Великої Британії. Раду призначає міністр оборони, яка і звітує перед ним. Їхня діяльність включає нагляд за додержанням передбачених законодавством вимог режиму, порядку та умов тримання, а також відбування покарань засудженими; огляд приміщень, у яких тримаються засуджені, моніторинг якості їхнього харчування та навчання, а також діяльності всіх інших частин та підрозділів MCTC; отримання скарг та запитів від засуджених.

Загалом діяльність моніторингової ради має дещо спільне з діяльністю Української спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері щодо питань нагляду за дисциплінарним батальйоном ЗСУ. Проте у Великій Британії існує практика додаткових перевірок MCTC, які проводить Інспекторат в'язниць Її Величності (англ. *HM Inspectorate of Prisons*) за запитом Міноборони. Така інспекція MCTC проводиться кожні два-три роки за згодою та запрошенням військових [18].

Висновки. Визначаючи результати порівняльно-правового аналізу і можливостей їх використання в нормотворчій діяльності, розвитку законодавства та його галузей, а також у правозастосовчій практиці, ми фокусуємось на позитивних практиках виправлення і ресоціалізації військовослужбовців, що притаманні обом установам. Вони проявляються в зменшенні рецидивів. Адже відповідно до звіту MCTC за 2020 рік кількість засуджених повторно становить 20 осіб із 391 особи, які

відбували покарання в 2020 р., що становить приблизно 5 % від загальної кількості. Лише три особи засуджені втретє [19]. Показник у 5 % рецидиву засуджених, які відбували покарання в МСТС, на наш погляд, ілюструє ефективність роботи МСТС. До того ж, впровадження офіційного вебсайту дисциплінарного батальйону, на зразок того, що функціонує в МСТС, що містить усю необхідну інформацію щодо діяльності та статистичних звітів МСТС і може значно підвищити рівень прозорості діяльності батальйону та слугувати додатковим засобом моніторингу для суспільства, правозахисників та науковців.

Проведений порівняльний аналіз засвідчив необхідність реформування дисциплінарного батальйону в Україні, узявши за основу принципи функціонування МСТС, з метою розширення як матеріально-технічної бази, так і новацій, пов'язаних із такими курсами, як "спільні курси для охоронців та засуджених, щоб усунути всі можливі конфлікти між ними". Варто зауважити, що в обох правових інституціях основною метою такого покарання є свідоме відновлення засудженого військовослужбовця в соціальному статусі повноправного члена суспільства та повернення його до лав військової служби. Застосовані методи проведення порівняльно-правового дослідження дозволяють дійти висновку, що хоча дисциплінарні батальйони (в Україні та МСТС) були утворені майже в один період (у 1992 та в 1988 рр., відповідно), проте сучасний вигляд дисциплінарний батальйон України отримав лише в 2003 р. з перепідпорядкуванням до Військової служби правопорядку. Попри схожі часові періоди формування, законодавчо МСТС охопив більшу кількість суб'єктів відбування такого виду покарання, оскільки він у Великій Британії поширюється і на цивільних осіб, які підпадають під дію Закону про збройні сили. Зважаючи на таку особливість, ми також вважаємо за доцільне розглянути можливість внесення змін до ст. 62 КК України з метою подальшого розширення сфери застосування покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні, а саме, врахувати *НАКАЗ* (курсив авт.) Міноборони від 25.10.2016 р. № 560 "Про затвердження Положення про воєнізовану охорону об'єктів Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту, Інструкції з організації та несення вартової служби воєнізованого охороною на об'єктах Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту", та кількість держслужбовців і працівників, яких ще в 2020 р. налічувалося більше 50 тис. осіб [20], і які наразі, не підпадають під дію ст. 62 КК України. Ураховуючи вищезазначене, пропонуємо викласти ст. 62 КК України в такій редакції: по-перше, її назву змінити на – "*Стаття 62. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців та співробітників Військових формувань*"; по-друге, внести зміни до ч. 1 ст. 62, доповнивши після слів "*призваним на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період (окрім військовослужбовців-жінок)*", – "*співробітників Військових формувань, на строк від шести місяців до двох років у випадках, передбачених цим Кодексом, а також, якщо суд, враховуючи обставини справи та особу засудженого, вважає за можливе замінити позбавлення волі на строк не більше двох років тримання у дисциплінарному батальйоні на той самий строк*".

У подальшому збільшення чисельності ЗСУ може призвести до збільшення засуджених військовослужбовців, які відбувають покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні, а отже, варто розглянути практику Великої Британії щодо можливості створення додаткових незалежних суб'єктів моніторингу та конт-

ролю за порядком та умовами відбування покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні. Наприклад, моніторингова рада, до складу якої увійшли б як представники Міністерства оборони України, Міністерства у справах ветеранів України, Міністерства юстиції України, так і міжнародних правоохоронних організацій. Створення освітніх центрів при дисциплінарному батальйоні, подібно до тих, що функціонують при МСТС, також варте уваги з боку Міністерства оборони України, оскільки кількість нових зразків озброєння, що постійно прибуває в Україну, вимагає наявності професійно підготовлених військовослужбовців.

Список використаних джерел

1. Тихомиров Ю.А. Курс сравнительного правоведения. Москва : НОРМА, 1996. 432 с.
2. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. Москва : Наука, 2003. 486 с.
3. Військовослужбовці Військової служби правопорядку у ЗС України святкуватимуть 5-ту річницю з дня заснування цієї служби // Урядовий портал. URL: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/printable_article?art_id=75515447 (дата звернення: 21.09.2022).
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 06.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 24.12.2022).
5. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11 лип. 2003 р. № 1129-IV. Дата оновлення: 06.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1129-15> (дата звернення: 24.12.2022).
6. Про Положення про дисциплінарний батальйон у Збройних Силах України : Указ Президента України від 05 квіт. 1994 р. № 139/94. Дата оновлення: 26.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/139/94> (дата звернення: 24.12.2022).
7. Про затвердження Інструкції про порядок відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні : Наказ Міністра оборони України від 29 лист. 2004 р. № 567. Дата оновлення: 17.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1572-04> (дата звернення: 24.12.2022).
8. Стаття 17. Дисциплінарний батальйон // НПП Юрисконсульт. URL: <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/uiik/98-uiik/6293-17.html> (дата звернення: 23.12.2022).
9. Президент підписав закон щодо призову на військову службу резервістів у особливий період // Офіс Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-pidpisav-zakon-shodo-prizovu-na-vijskovu-službu-r-68077?fbclid=IwAR10KfK1zn25pcc9GVtaZ-rjq4DonDHIqgCDU4mfrcWxWXQkHwxxciarTo> (дата звернення: 21.12.2022).
10. Про затвердження Порядку відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні : Наказ : Міноборони України від 04.06.2021 р. № 155. Дата оновлення: 25.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1124-21> (дата звернення: 24.12.2022).
11. Загальна характеристика виконання покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні // Меґо-Інфо - Юридичний портал № 1. URL: <http://sur.li/eedwui> (дата звернення: 24.12.2022).
12. Порядок відбування покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців // WikiLegalAid. URL: <http://sur.li/eeeear> (дата звернення: 20.12.2022).
13. Про прокуратуру : Закон України від 05 лист. 1991 р. № 1789-XII. Дата оновлення: 07.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1789-12> (дата звернення: 24.12.2022).
14. Armed Forces Act 2006 // Legislation.gov.uk. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/52/contents> (дата звернення: 24.12.2022).
15. The Service Custody and Service of Relevant Sentences Rules 2009 // Legislation.gov.uk. URL: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1096/part/3/made> (дата звернення: 24.12.2022).
16. The Military Corrective Training Centre // The British Army. URL: <https://www.army.mod.uk/who-we-are/corps-regiments-and-units/adjutant-generals-corps/provost/military-provost-staff/mctc/> (дата звернення: 24.12.2022).
17. A Guide to the MCTC // The British Army. URL: <https://www.army.mod.uk/umbraco/Surface/Download/Get/4789> (дата звернення: 24.12.2022).
18. HM Inspectorate of Prisons // Ministry of Justice. URL: <https://www.justiceinspectorates.gov.uk/hmiprison/about-our-inspections/> (дата звернення: 22.12.2024).
19. Annual Report of the Independent Monitoring Board for the Military Corrective Training Centre Colchester // The British Army. URL: <https://www.army.mod.uk/umbraco/Surface/Download/Get/22342> (дата звернення: 24.12.2022).
20. Міноборони уточнило чисельність Збройних Сил України // Ukrainian Military Pages. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2020/08/zsu.html> (дата звернення: 24.12.2022).

References

1. Tikhomirov Y.A. (1996). A course on comparative jurisprudence. Moscow: NORMA [In Russian].
2. Kovalchenko I. D. (2003). Methods of historical research (2nd ed). Moscow: Nauka [In Russian].
3. Servicemen of the Military Police of the Armed Forces of Ukraine will celebrate the 5th anniversary of the establishment of this service (2007). http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/printable_article?art_id=75515447 [In Ukrainian].
4. The Criminal Code of Ukraine: Law on April 5, 2001 No 2341-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. The Criminal Executive Code of Ukraine: Law on July 11, 2003 No 1129-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. On the Disciplinary Battalion in the Armed Forces of Ukraine: Decree of the President of Ukraine on April 5, 1994 No 139/94. <https://zakon.rada.gov.ua/go/139/94>
7. On the approval of the Instructions on the procedure for serving the sentence of convicted servicemen in the form of detention in a disciplinary battalion: Order of the Minister of Defense of Ukraine on November 29, 2004 No 567. <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1572-04>
8. Article 17. Disciplinary battalion. People's legal portal "Jurisconsult" (2022). <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/uiik/98-uiik/6293-17.html>
9. The President signed the law on the conscription of reservists for military service in a special period (2021). <https://www.president.gov.ua/news/prezident-pidpisav-zakon-shodo-prizovu-na-vijskovu-sluzhbu-r-68077?fbclid=IwAR10KfK1zn25pcc9GVtaZ-rjq4DonDHLqgCDrU4mfrcWxWXQkHwxxciapTo>
10. On the approval of the Procedure for serving the sentence of convicted servicemen in the form of detention in a disciplinary battalion: Order of the Minister of Defense of Ukraine on June 04, 2021 No 155. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1124-21?lang=en#Text>
11. General characteristics of execution of punishment in the form of detention in the disciplinary battalion (2019). <http://surl.li/eedwu>
12. The procedure for serving a sentence in the form of detention of military personnel in the disciplinary battalion (2022). <http://surl.li/eeeeap>
13. On General Prosecutor's Office: Law of Ukraine on November 5, 1991 No 1789-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/go/1789-12>
14. Armed Forces Act 2006 (2006). <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/52/contents>
15. The Service Custody and Service of Relevant Sentences Rules 2009 (2009). <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1096/part/3/made>
16. The Military Corrective Training Centre. <https://www.army.mod.uk/who-we-are/corps-regiments-and-units/adjutant-generals-corps/provost/military-provost-staff/mctc/>
17. A Guide to the MCTC (2016). <https://www.army.mod.uk/umbraco/Surface/Download/Get/4789>
18. HM Inspectorate of Prisons. <https://www.justiceinspectorates.gov.uk/hmprisons/about-our-inspections/>
19. Annual Report of the Independent Monitoring Board for the Military Corrective Training Centre Colchester (2021). <https://www.army.mod.uk/umbraco/Surface/Download/Get/22342>
20. Міноборони уточнило чисельність Збройних Сил України (2020). <https://www.ukrmilitary.com/2020/08/zsu.html>

Надійшла до редколегії 26.12.22

V. Nesterenko, PhD Stud.
 nes778731@gmail.com
 ORCID ID 0000-0002-6113-6548
 ResearcherID Web of Science: HIR-7015-2022
 Academy of the State Penitentiary Service, Chernihiv, Ukraine

DETENTION IN THE DISCIPLINARY BATTALION: COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF PUNISHMENT IN UKRAINE AND IN GREAT BRITAIN

This article is devoted to a comparative legal analysis of the procedure and conditions of execution and serving of punishment in the form of detention in a disciplinary battalion in Ukraine and punishment in the form of detention in a military corrective training center in Great Britain. Legal regulation of the responsibility of servicemen for committing offenses is reflected in the laws on the Armed Forces and articles of normative legal documents, such as criminal codes of different countries of the world. The current state of the reform of the Armed Forces of Ukraine against the background of the Russia's military aggression on the sovereign territory of Ukraine leads to a more thorough analysis of the existing system of servicemen's punishment for offenses committed by them, and any issue related to bringing the national Armed Forces to NATO standards is of high public interest and has a privileged significance. The conducted comparative legal analysis of the procedure and conditions of execution and serving of punishment in the form of detention in a disciplinary battalion in Ukraine and a similar unit of the Armed Forces of a NATO member country will provide scholars and other interested parties with an objective analysis of the effectiveness of this type of punishment, ensure the quality of execution of this type of punishment and inform national legislators about the existing models of functioning of this type of punishment. According to the results of this study, we proposed directions for the development of the disciplinary battalion of Ukraine, as well as measures for correction and re-socialization of convicted servicemen, which will meet the needs of the servicemen themselves and ensure the protection of their rights and interests, as well as contribute to the formation of mechanisms of legal socialization and law-abiding behavior in their personality. Thus, the positive practices of correction and re-socialization of servicemen, quantitative indicators of recidivism, peculiarities of the material and technical base of the military corrective training center in Great Britain, proposed amendments to the legislation, as well as options for additional independent subjects of monitoring and control over the order and conditions of serving the sentence in the form of detention in a disciplinary battalion were highlighted.

Keywords: correction, criminal offenses, disciplinary battalion, military corrective training center, punishment, servicemen.